

בית נאמן

נמסר במוצ"ש פרשת צו י"א בניסן התש"ף

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז שליט"א

ניתן לשמוע בשידור ישיר את שיעורו של מרן שליט"א בערוץ קול ברמה. או ב'קול נאמן': 079-9-367-367 או בקו בית נאמן: 079-9270505

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח" רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

בשעה 21:00

נושאי השיעור:

א. ניסן - נולדו בו מאורי העולם. ב. עם הנצח מול שאר האומות. ג. תגלחת תספורת ונישואין בימים אלו בצל 'קורונה'. ד. מתי נתחיל לומר "מוריד הטל"? ה. סוף זמן אכילת חמץ. ו. אכילה ושינה בערב פסח. ז. שריפת חמץ בצל 'קורונה'. ח. לשתות ממי הכינרת בפסח. ט. סיום מסכת בערב פסח. י. מדיני ההסיבה. י"א. הקערה ומה שבה כנגד ל' ספירות. י"ב. סדר ליל פסח.

ה'קורונה' בעזרת ה' תעבור מהעולם

ב. יש פסוק בתהלים (ד' ט') "**בשלוש יחידו אשכבה ואישן**", הערב שמת לב "**ואישן**" גימטריא קורונה (367), מה זה אומר? **הקורונה בעזרת ה' תעבור מהעולם, ובני אדם יכולים לישון בשקט**, לא צריכים להשתגע, אדם שלומד תורה גם כאשר משעמם לו לוקח ספר ולומד, לוקח מוסר ולומד, לוקח סיפורים של רבי יוסף חיים ולומד, בתורה יש יופי וחן, יש טעם לחיים, **אדם לא צריך על כל דבר ודבר לדאוג ולהשתגע. אין שיגעון. אדם שמאמין בתורה זה אחרת.**

פסח כשר ושמח

"ותאמרי לעולם אהיה גברת עד לא שמת אלה על לבך לא זכרת אחריתה"

ג. ולעומת זה אנחנו רואים שרומי הענקית חרבה. שבוע שעבר הביאו תמונה של הבניינים הגדולים והענקיים ברומי ואין מישהו עובר על ידם, אין כלום, שום דבר, דממת רפאים, עיר רפאים זאת, מה זה? זה מזכיר לי מה שכתב **רבנו בחיי** בפירושו על התורה (סוף פרשת מקץ), הוא כתב דברים נוראים, אי אפשר להאמין שנכתבו בתקופה שרומי הייתה גברת ממלכות, וזה נכתב במדרש היכלות (מופיע גם בספר אוצר המדרשים), אומר ככה: "אמר רבי ישמעאל מה עשה זהוריא-ל ה' אלקי ישראל באותה שעה? לא הספיק לומר לסופר כתוב גזירות ומכות גדולות קשות ועזות ומבוהלות ונוראות וכבודות על רומי מפני חימה שנתמלא על ס"מ הרשע שקיבל עליו כל התנאים הללו, **אלא מיד נטל נייר כתב עליו נקמה זו עתידה ושמורה לרומי הרשעה**, תעלה ענן אחד ויעמוד למעלה מרומי ששה חדשים, וירד שחין לח על האדם ועל הבהמה ועל הכסף ועל הזהב ועל הפירות וכל מיני מתכות, ואחר כן יעלה ענן אחר וידחה את חבריו ויעמוד במקומו ששה חדשים אחרים, ותרד נגע צרעת וספחת ובהרת וכל ישראל, רק פרטים קטנים, זה הכל, פרטים קטנים. ואם כל אחד יעמיק יבין למה זה אומר ככה זה אומר ככה.

6. כמו ששמעתי השבוע על בחור אחד שיושב בבית בלי עבודה בגלל הקורונה, והוא נמאס לו מהחיים, אז הוא שבר את ידו כדי שיכתבו עליו בעיתונים "פלוני שבר את ידו מהשעמום"... כתוב "הבטלה מביאה לידי שעמום" (כתובות דף ג' ע"ב), ואני אמרתי פעם רמז שעמום זה ש"ע-מום, שלוש מאות ושבעים מומים... והוא אין לו מומים, מה יעשה? אז הוא שבר את היד שיטפלו בו... אדם משוגע.

7. פעם משורר אחד כתב שיר על אנשים שמתו בקישינב טרס"ג, קרא לו "גי'ההריגה", ושם הוא אומר "אין טעם למותכם כמו שאין טעם לחייכם", בא חכם אחר שהוא שומר תורה ומצוות אמר לו **יש טעם גם למוות וגם לחיים**, אצלך אין טעם אבל לנו יש טעם גם למוות וגם לחיים.

יום הולדת לאברהם אבינו, לרמב"ם, לגאון מוילנא, ולאדמו"ר מליובאוויטש ע"ה

א. שבוע טוב ומבורך וחג שמח לנו ולכל בני ישראל ולכל העולם כולו. השבוע יש יום הולדת לאדמו"ר מליובאוויטש (הערב - י"א בניסן). הוא נולד לפני 118 שנה, ויום ההולדת שלו לפי התאריך העברי זה יום חינוך כללי באמריקה, הוא הראה לעולם שיש משמעות לחיי אדם, לא כאלה שאומרים אדם נולד, חי, מת, גמרנו וזהו?, לא ככה, אלא יש משמעות לחיי האדם. והוא הראה לכולם את המשמעות הזאת, ובזכותו מאות ואלפים התחילו לתקן מעשיהם על פי המוסר ודרך ארץ, על פי התורה, לאהוב אחד את השני, ומאות אלפים הניחו תפלין בכותל המערבי בזכותו, הוא עשה שהתורה תהיה נגישה לכל אחד, שהאדם ידע כמה יש יופי בתורה. וגם השבוע הזה יש יום הולדת לאברהם אבינו, ככה הוכחתי בספר ה' נסי חלק א' (עמ' ק"ע) שאברהם אבינו נולד ביום י"ד בניסן יום ערב פסח. וגם הרמב"ם נולד באותו היום. וביום ט"ו בניסן יום הולדת של הגאון מוילנא.

1. הרי מיציאת מצרים למדו אומות העולם שיש מקום לחירות של כל בן אדם. כל המדינות שהשתחררו לחירות במאות השנים האחרונות לקחו בנין אב מיציאת מצרים, באמריקה שיצאו לחירות אמרו למדנו מהיהודים שכן-אדם לא נועד לשעבוד, "כי לי בני ישראל עבדים" (ויקרא כ"ה נ"ה) - ולא עבדים לעבדים (קדושין דף כ"ב ע"ב).
2. אומרים נ נח נחמ נחמן, נחמ זה נולד חי... זה הכל.
3. מכיון שהוא למד גם מדעים אחרים, כשבאו אליו מדענים ודברו אתו במדע הוא ידע לענות להם, והם יצאו מתפלאים מאיפה הרבי יודע? הם חשבו הרבי לא יודע כלום, אבל הוא יודע הרבה יותר מכם...
4. אלא שכתבים שהרמב"ם נולד ביום ערב פסח בשעה ושליש אחר צות (התחיל כבר זמן הקרבת קרבן פסח), והרב קאפח ז"ל אומר מה פתאום מאיפה דקדקו כל כך?! זה כמו שרבי יהושע בן חנניה (בבכורות דף ח' ע"ב) אמרו לו תראה לנו איפה אמצע העולם, אז הוא הראה להם נקודה באויר ואמר להם זה אמצע העולם, ומי אמר שזה ככה? בואו תמדדו. זה לא אמצע העולם, אלא סתם צחק עליהם... אבל נעלם מהרב קאפח שבאותה תקופה היו כל העולם מאמינים באסטרונוגיה, ויש מכתב שכתב רבי יוסף הגניד הי"ד (בנו של רבי שמואל הגניד) אמר שם: **נולדתי ביום פלוני בשבוע פלוני בשעה פלונית בדקה פלונית**, ומובא המכתב הזה באיזה ספר (הזכרתי אותו במגדולי ישראל ח"א עמ' מ"ט בהערה), כי היו כולם מאמינים באסטרונוגיה, הרמב"ם אמנם לא האמין, אבל ההורים שלו לא ידעו שהוא לא יאמין... והם כתבו את זה בתאריכים מדויקים, יום י"ד בניסן ארבעת אלפים תתצ"ה.
5. התורה כולה אין בה סתירות, אין בה מחלוקות, אין בה שום דבר, רק בני אדם מכל דבר קטן עושים רעש, אמר חכם אחד מה זה פלפול? עושים מהפיל פול ומהפול עושים פיל... אין מחלוקות בין רש"י ובין הרמב"ם ובין הגר"א ובין מרן ובין כל חכמי

עיצוב גרפי: האל 050-2798858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
18:30	19:43	20:23
18:47	19:45	20:21
18:37	19:45	20:20
18:46	19:44	20:20

להקדשות והנצחות 052-7130-552

לחתונה וקבעו תאריך, ועד לפני שבוע היה מותר להתחתן, ועכשיו אי אפשר להתחתן עד להודעה חדשה, אם ההודעה החדשה תבוא בימי העומר מותר להתחתן בימי העומר.

כשמתפללים ביחיד מתי תחילת זמן אמירת "מוריד הטל"

1. שאלו מי שמתפלל בבית כמו רוב העולם כיום¹¹, מתי הוא יאמר מוריד הטל? ומה הספק? משום שבדרך כלל מתפללים במנין, ובאים הציבור ושומעים מהשליח ציבור לפני מוסף: "מדכר עבדכון קדמיכון, דעבר זמן הגשם, ובא זמן הטל. לחיים ולא למוות, לשבע ולא לרעב, לברכה ולא לקללה" וכו' וכו', ואחר כך מתחילים את הפיוטים הנפלאים של בן גבירול¹², ואומרים בתפלה "מוריד הטל" [כי כבר הכריז הש"צ קודם התפלה לומר כן. עייני שו"ע סי' קי"ד ס"א], כל זה כשיש מנין אז למה לא, אבל כאשר אין מנין יש לנו בעיה כי כל אחד מתפלל בביתו, אם תאמר אנחנו נגריים אחרי השליח ציבור, הרי אין שליח ציבור, אין ציבור ואין שליח. אז מה עושים? יש אומרים במקרה כזה צריך זה שמתפלל ביחיד לברר לפני כן מתי מתפללים בבית הכנסת ולא יקדים תפלתו לתפלת הציבור, אבל גם אם היינו מתפללים בבית כנסת מסוים, עכשיו לא יכולים, אין מניין "פרח זימון מנייהו" - פרח מניין מנייהו¹³. אם כל אחד נמצא לבד בביתו מה נאמר, שיצטרפו כולם כמו שהיו לפני שבועיים שלושה?! לא ככה. **אלא אפילו שכל אחד מתפלל בביתו כיון שזה הזמן של הטל, יאמר "מוריד הטל", הוא לא משקר. אבל לא יאמר "מדכר עבדכון קדמיכון", למי קדמיכון? לקירות! אז "מדכר עבדכון" לא יאמר, יתחיל פיוט "שזופת שמש" זה הכל, ויאמר מוריד הטל כי זה זמן של טל. ואם תמצוי לומר שצריך לומר משיב הרוח כי המנין שלו**

11. בהתחלה היו מתפללים במנין או בשני מניינים, אחר כך אמרו מניין אחד, אחר כך אמרו במרחקים מסוימים, עכשיו אמרו אין מניינים בבני ברק, זהו. נקודה. זו טובת העיר, לא לעשות מכל דבר ודבר שנהא לציונים ושנהא לכופרים, זה שיגעון, הם דואגים לבריאות עם ישראל, תראו עד עתה אנחנו מיוחדים נגד כל העולם, כי מספר החללים בעוונות הרבים בארץ ישראל הכי פחות מכל המדינות שבעולם, פחות מצרפת, פחות מאנגליה, פחות מגרמניה, פחות מאמריקה, פחות ממדינות ערב (אני יודע כמה יש להם חולים, הם לא מספרים את הכל), פחות מסיין, זה משהו אדיר ומיוחד. וקראנו היום בהפטרה של וערבה "ואשרו אתכם כל הגויים כי תהיו אתם ארץ חפץ" (מלאכי ג' י"ב), מה זה ארץ חפץ? **כולם חפצים לבוא אליה, פעם היה הפוך, היו בורחים (היה מגנון אחד, פרופסור חצרוני, חצרוני זה חצרה... [צרה בערביה]. חצרוני זה אומר אני לא יכול להיות בחג הפסח בישראל כי הם אוכלים מצות, מה אכפת לך שיאכלו מצות?! יאכלו עקרים מה אכפת לך?! סתם. הוא לא יכול, ולכן הוא בורח לסיין, יברח לסיין שם הוא בטוח מפני המצות, אבל שם יש קורונה... מה הרווחת מזה?!) אנשים היום מתחננים תכניסו אותנו לישראל, נהיה עולים חדשים, נעשה עליה, נעשה הכל, ושבועיים נהיה סגורים, מוטב להם שיהיו סגורים מאשר ימותו, מוטב להישאר בבית כדי להישאר בחיים, ככה צריך לעשות. אתם תהיו ארץ חפץ, כולם חפצים לגור בה.**

12. מי שידוע את היופי של הפיוטים האלה ישתגע, אבל אין מה לעשות, אני לא יכול לכוף את האשכנזים בואו תגידו "שזופת שמש, לחוצת פתרוסים, מרודה תנובב, בטללי רסיסים. האל העונה, בעת רצון עמוסים. מגן הוא לכל החוסים". כל מלה זהב. המתיקות של המלים זה מלים מיוחדות, אמרתי כמה פעמים אם האשכנזים היו ספרדים והיו קוראים את הפיוטים שלנו לא היו להם משכילים, ולא כופרים, ולא הטפשים האלה שאומרים: העולם בא מאליו (זה לא יתכן), אתה קורא את הפיוטים של הספרדים, אתה מתמלא אמונה, בטחון, רוגע, שלווה.

13. עיין בגמרא (ברכות דף ב' ע"ב) פרח זימון מנייהו וכן שם (דף מ"ה סע"א) ונפסק בשו"ע (סי' קצ"ד ס"א): **שלשה שאכלו כאחד ושכחו וברך כל אחד לעצמו בטל מהם הזמון ואין יכולים לחזור ולזמן למפרע.** והרדב"ז (ח"ד סימן רמ"א) למד מזה גם כן לגבי תפלת חזרה, שלפי דעת מרן (סי' ס"ט ס"א) **אם התפללו ביחיד ולא היה מנין, ופתאום כשהגיעו לעושה שלום הגיע אדם עשירי [שהתפלל גם הוא ביחיד], אז האדם העשירי הזה יכולים לומר בזכותו חזרה שלמה, מה' שפתי תפתח עד סוף החזרה, והרדב"ז אומר לא, "פרח מנין מנייהו", פרח החיוב של החזרה מנייהו, בגלל שמתחילה התפללו על דעת יחיד לא יכולים אחר כך להתפלל חזרה, כי יש בזה חשש ספק ברכות לבטלה, ויש בזה כל מיני סברות שסברת הרדב"ז נכונה, ככה גם דעת המשנה ברורה (סי' ס"ט סק"א) ובן איש חי (ש"א פרשת תרומה אות ט"ז), וכן פסקו כמה אחרונים.**

מיני נגיעים על רומי הרשעה, עד שתבוא שעה שיאמר אדם לחבירו: הילך רומי הרשעה בפרוטה היא וכל אשר בה, ויאמר לו: אינה מתבקשת לך לא צריך את רומי, בפרוטה או בחינם לא רוצה אותה, אי אפשר להבין, רומי היתה מעצמה גדולה מאד למה יאמר אינה מתבקשת לך?! היום אנחנו מבינים, אומרים שבאיטליה יש אנשים שזורקים את כספם וזהבם בחוץ, הם אומרים: מה נעשה בו? חיים אינם חיים. מה נעשה? אומר המדרש כל זה בא בגלל הגזירות שעשו על ישראל בזמן החורבן, עשרת הרוגי מלוכה וכמה גזירות איומות ונוראות שעשו לישראל. אנחנו לא שמחים לאידם, להיפך, היינו שמחים אם רומי הייתה יודעת לעשות דברים בשכל ולא הייתה מגיעה לדברים האלה, אבל נגזר עליה ככה, אנחנו נוכל לבטל גזירות?! הלוואי נוכל קודם כל לבטל גזירות מעלינו, נבטל גזירות של אחרים?! **אבל שאדם ידע שיש תשלום לכל הדברים האלה, הקדוש ברוך הוא יש לו סבלנות, אבל כשיגיע הזמן אוי ואובי, מי יעמוד בפני זעמו.**

תגלחת ותספורת בימים אלו בצל 'קורונה'

ד. שאלו על תספורת ותגלחת בימי העומר. **תגלחת** מי שנוהגים לגלח זקן יכולים לגלח גם בערב פסח [עד חצות, ואף אחר חצות אם לא התגלח בדיעבד אפשר להקל]. אך בחול המועד אסור כי בחול המועד לא מסתפרים (אע"פ שיש מקלים בזה, אבל רובא דעלמא אוסרים בחול המועד), ואין שום סיבה בגלל ה'קורונה' להתגלח בחול המועד. אבל תספורת של שיער, אדם צריך להביא ספֵר הביתה, והספר לא יוכל לבוא כי הכל סגור⁸, לכן מותר מן הדין להסתפר גם בחול המועד, כמו שמצאנו אדם שירד מהספינה בחול המועד ולא הספיק להסתפר, מותר לו מן הדין להסתפר בחול המועד (ש"ע סי' תקל"א ס"ד). אלא שהפעם בשונה מביא בספינה, זה לא כל כך נורא, כי פעם בספינה היו יושבים כמה חודשים⁹, מה שאין כן כאן, לכן אדם יסבול בימי החג, ומותר להסתפר בעומר כדי שלא יבוא לחג השבועות או לל"ג לעומר כמו איזה עטלף... אחרי הכל זה רק מנהג לא להסתפר בימי העומר, זה לא הלכה בגמרא, הרמב"ם לא מביא את זה, הרי"ף לא מביא את זה, הראשונים שהביאו את זה הם מחכמי אשכנז (ויש אומרים שנהגו בזה בגלל גזירות תתנ"ו, לא בגלל תלמידי רבי עקיבא), **אבל בין כך ובין כך העולם לא מסתפרים בעומר, אבל הפעם אפשר להסתפר בעומר, זה מקרה יוצא מן הכלל.**

נישואין בימי העומר

ה. נישואין [לאלה שמתעקבים מפני ההוראות] גם כן מותר. היום אסרו נישואין מפני הסכנה. **ואם תהיה אפשרות להנשא בימי העומר מותר להנשא, למה? כי הפרי חדש (סי' תצ"ג ס"א) ועוד כתבו שאם החתן עוד לא קיים מצות פריה ורביה (כלומר זו פעם ראשונה שהוא מתחתן, אז הוא עוד לא קיים פריה ורביה) מותר לו להתחתן בימי העומר, הרב עובדיה מביא את דבריהם (שו"ת יב"א ח"ה האר"ח סי' ל"ח) ואומר המנהג להחמיר, אבל אם יראה הדיין שיש סיבה מיוחדת להתיר - "והיה ה' עם השופט"¹⁰, לפעמים רוצים להתחתן מיד ואם ידחו את החתונה הבחור יברח או הכלה תברח, אז במקרה כזה מותר. וקל וחומר בנדון שלנו שאנשים מחכים**

8. "ויריחו סוגרת ומסוגרת מפני בני ישראל אין יוצא ואין בא" (יהושע ו' א'. קוראים את זה בהפטרה של יום ראשון של פסח), ובמקום יריחו בני ברק בעוונות סוגרת ומסוגרת מפני בני ישראל, אין מנין ואין חצי מנין, אין כלום, אין יוצא, יוצא מתחיל בל' - אין עשרה למנין... רק בקושי בדוחק פה ושם, בני משפחה וכדומה, בדרך כלל מתפללים ביחיד.

9. ובפרט אם היה להם לאזאריטו, מה זה לאזאריטו? קארונטינה, מה זה קארונטינה? ארבעים יום הסגר, קרונט בצרפתית זה ארבעים, קרונטינה - ארבעים יום הסגר, אז אדם יושב שמה ארבעים יום, ובדרך כלל לא מסתפרים כל ארבעים יום, אלא מסתפרים בפחות מזה.

10. יש לו ביטויים מיוחדים לרב עובדיה, זה פסוק בשופטים (פרק ב' פסוק י"ח): "והיה ה' עם השופט" - ינחהו בדרך הנכונה.

ממונות כשרות שלום בית

בית ההוראה כסא רחמים

בנשיאות מרן רה"ר רבנו מאיר מאזוז שליט"א

הנהל אלפוני כל (נושא האנטי)

02-5353-383

הינוד ילדים

ממונות כשרות שלום בית

ממונות כשרות שלום בית

ממונות כשרות שלום בית

ממונות כשרות שלום בית

ממונות כשרות שלום בית

ממונות כשרות שלום בית

ממונות כשרות שלום בית

לא יאחר משעה 10:00

ח. עכשיו נאמר קצת מהלכות פסח, הרי כל הזמן הלך לנו בקורונה וקורונה וקורונה...מה לעשות? הקורונה הזאת לקחה לנו את ההלכות, את הסיפורים, את החידות, לקחה לנו את הכל, אבל מי שרוצה לקרא יש הרבה ספרים¹⁷. אדם

17. קבלתי ספר מיוחד שמביא את החוקים של משרד החינוך, אומר שם: **משרד החינוך אמר לעשות הקבצות**, מה זה הקבצות? ילדים שהם לא באותה רמה, עשו להם כל קבוצה לבד, "ולהבדיל אלף אלפי הבדלות חכמים עשו את זה, אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאל", ככה הוא כותב שם. במקום להגיד "להבדיל אלף אלפי הבדלות", תאמר "וכבר קדמום רבני", ככה אומרים, השנאה הזאת ששונאים אחד את השני זה חורבן, לא לשנוא אחד את השני, אם יש בר מינן אדם עיור, תאמר לו ימח שמו וזכרו שהוא עיור?! מה פתאום, הוא עיור כי הוא עיור, מה לעשות?! ואלה עורים בנשמה שלהם, הם לא מרגישים את הקב"ה, הם לא מרגישים את היופי של הבריאה, הם לא מרגישים את ההרמוניה שיש בבריאה, אנחנו צריכים לקלל אותם עוד?! לא, לא ככה עושים, "לא זו הדרך ולא זו העיר" (מלכים ב' י"ט), תאמר מה שהם חידשו במאה העשרים או העשרים האחת כבר אמרו חכמים לפני אלפיים שנה, אחד חכם ואחד רשע ואחד תם ואחד שאינו יודע לשאל, תדבר תמיד בנחת, יש צוואה של סבא רבא שלנו (הוא היה צדיק וחסיד, היה מתפרנס מגיע כפיו, היה מלווה בריבית לגוים, ולפי הרמב"ם פ"ה מהלכות מלווה ולוה ה"א) זו מצוות עשה "לנכרי תשיך", ובין הדברים כתב: **הלשון תהיה תמיד רכה ואפילו עם האויב הגלוי**, אז אלה שהם שונאים כביכול את התורה, הם לא שונאים הם מקנאים למה אין להם תורה, למה אין להם אמונה, למה כל החיים שלהם תלויים באוויר, ואתה במקום לקלל אותם "אלף אלפי הבדלות" אבל אנחנו עושים כמותם... לא ככה עושים, תאמר מה שהם חידשו בחכמתם הרבה חכמים ידעו לפני אלפיים שנה, מה שחידשו שכל העולם כולו יש לו ניהול אחד, ויש לו הרמוניה אחת, חידש אברהם אבינו בגיל שלוש! הוא ידע שהעולם הזה כולו יש לו בורא אחד לעולם, יש שוטים אומרים, זה לא בורא זה בא מאליו, משוגעים אלה, הם לא יודעים, הם לא מרגישים את זה, תסע או תלך על ידי הים, תסתכל את היופי את הרועג את השלווה, ותאמר "ברוך שעשה את הים הגדול", אתה צריך הוכחות שיש בורא לעולם?! שום הוכחות לא צריך.

יש מנהג אצל האשכנזים שלא אומרים ויכולו לביל שבת רק כאשר יש שני אנשים (מעין שבע לכ"ע צריך מנין). למה? כי הם מעידים על הקב"ה שברא את העולם, והרי עד אחד פסול, לכן צריך שני עדים. אבל הלכה לא ככה, לפי הספרדים לא צריך, והחזון איש בזה הלך כמו הספרדים, כשהיה אברך בסטויבץ, אבל אף אחד לא היה מכיר אותו, רק בגיל חמשים וארבע בקע האור שלו על כל העולם, לפני כן חשבו שהוא אברך שעוסק לפרנסתו ולומד קצת בשעת הפנאי, אז ראה אותו מישור אמר לו אני מחפש עוד אחד לומר אתו ויכולו, אמר לו תגיד לי למה אתה צריך עוד אחד? אמר לו אני צריך עוד אחד שיהיה עדות, כי אסור להעיד עדות בעד אחד, אמר לו תגיד לי אתה מג'נון? אמר לו למה? אמר לו בורא עולם צריך עדות שהוא ברא את העולם?! אתה חושב שהעולם הנפלא הזה בא מאלי? איך אפשר לחשוב ככה?! והסביר לו והסביר לו והסביר לו, הוא נדהם, האברך השתקן הזה שכל הזמן שותק, פתאום התחיל לדבר בחכמה בדת ובתבונה. יש לו חוברת "אמונה ובטחון" שנדפסה אחרי פטירתו בתש"ד, ראה אותה בן גוריון אמר מעולם לא ראיתי חוברת כזאת, עשרים שנה לא ראיתי ספר כזה, והוא ביקש ממני שהוציא אותו, תדפיס אותו בניקוד, תדפיס אותו באותיות אשוריות שילמדו בו בכל בתי הספר, בן גוריון לא היה צדיק גמור... היה משהו אחר, אבל הדברים של החזו"ן כ"כ משכנעים בטוב טעם, אנחנו לא צריכים להביא עדים על בריאת העולם, צריך להבין את זה. **לכן אדם ידע שבלי פסח אנחנו העדות, אומר הפסוק בישעיה (מ"ג י"ב): "ואתם עדי נאום ה'", אתם העדים שלי שאתם חיים אלפיים שנה בגלות, ואתם קיימים, כי אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליים"** (מלאכי ג' ו'), לא תכלו לעולם, היטלר ניסה לכלות, אנטייכוס ניסה לכלות, פרעה ניסה לכלות, עזר להם משהו?! הם כלו ואנחנו חיים וקיימים, לכן אם אתה רואה בן אדם שלא יודע כלום אל תשפוך עליו רותחים, "ימח שמו וזכרו", לא, הוא מסכן, הוא לא יודע, הוא לא רואה, הוא לא שומע, מה נעשה לו?! אבל בסוף הוא ישמע ויראה, **תחזק את בניך ותלמידייך באמונה חזקה ואז תראה איך הם יעמדו בפני כל הרוחות שבעולם, אל תחשוב שיש איזו פירכא לאמונה של התורה, אין פרכא, אין כלום, כל העולם מודיע ואומר אני נבראתי בידי בורא עולם, אפילו נתניהו אמר שצריך להתפלל לבורא עולם, אמרה לו שטיא אחת מה זה בורא עולם? יש לנו מכוון ויצמן, אמר לה גם מכוון ויצמן צריכים בורא עולם! אסור להשתגע, בלי בורא עולם אפשר לדעת אם יש בכלל משהו נגד הקורונה!?**

כביכול עוד לא אמר מוריד הטל, הרי אם אדם אמר מוריד הטל בכסלו, בטבת או בשבט יצא ידי חובה (ש"ע סי' קי"ד ס"ג), אם כן אין כאן שום דבר. ויכול לומר מוריד הטל בהחלט.

מתי היחיד נגרר אחרי המנין בבית הכנסת

ז. אמנם אם יש לו מנין קבוע, כתוב בהלכה שאם יש בני ישוב שמתפללים ביחיד, אבל יש להם מקום שחלק מהם הולכים ומתפללים שם בחגים, בראש השנה וכיפור, ויודעים שיתחילו מוסף באותו מנין רק בשעה עשר (במיוחד כאשר לביל הסדר מאריכים עד שעה מאוחרת ובבוקר לא יכולים לקום מוקדם, מתחילים את התפלה בשמונה-שמונה וחצי, ואחר כך קריאת התורה, מגיעים למוסף בשעה עשר), אז כולם (בני הישוב גם אלה שמתפללים ביחיד) נגרים אחרי אותה הכנסת, אבל כאן אין בית הכנסת. בזמנו של המשנה ברורה והפוסקים האלה היה אחרת, היה להם מניין שהם באים אליו בימים נוראים¹⁴, על זה מתכוון המשנה ברורה (שם סק"ח), האנשים האלה שמתפללים ביחיד כל השנה, יש להם בית כנסת אחד בישוב, ולא הרבה מתפללים בו בחגים ובימים נוראים, אז אלו שמתפללים ביחיד (כי אינם באים לביה"כ כי אם לימים נוראים) ישאלו מתי מתפללים שם בחגים, אם זה במוסף של שמיני עצרת אם זה במוסף של פסח ויתפללו לפי הזמן שלו. בימים כסדרם היינו מתפללים כל אחד בבית הכנסת שלו, ואין בית כנסת אחד, אבל עכשיו זה לא ככה. ויש מתפללים בהנץ גם ביום ראשון של פסח¹⁵, אז אם אדם קם בהנץ יכול להתפלל בהנץ ותגיד מוריד הטל במוסף של יום טוב ראשון של פסח, אל תדאג, מקסימום אם ההלכה לא כמו שאמרת, אמרת מוריד הטל בחורף יצאת ידי חובה, לכן אין בזה שום בעיה. בימים אלו אי אפשר לומר יש לי מנין שאני מתפלל בו, איפה המנין הזה?! אין מנין, כולם מתפללים ביחיד¹⁶, זה ההלכות. אין מה לעשות.

14. היה סיפור בימי רבי נפתלי מרופשיץ, הוא היה חסיד של החוזה מלובלין, והחזוה מלובלין אמר למה החסידים שלי גרים בכפרים ואין להם שום דבר, אין להם מניין, מתפללים ביחיד כל הזמן, רק בימים נוראים באים, לא ככה, צריך להתפלל במנין. אמרו החסידים אם כן מה נעשה? נגור כולנו בישוב, אבל הפרנסה שלנו תהיה באוויר?! (למה באוויר? כי יש להם פרנסה ממכירת וודקה וארק וכו', כל יהודי שבא מן הדרך היה שותה, וגם הגוים שם היו שותים, הם לא כמו הערבים שלא שותים משקה משכר, והם חיים מזה, ומשלמים שכירות), ועכשיו הרבי אסר עלינו, מה נעשה?! הלכו לרבי נפתלי מרופשיץ, אמר להם אל תדאגו אני אסדר את זה, איך הוא סידר את זה? יום אחד יצא מעירו רופשיץ עד לובלין, והגיע לשם כשהוא עייף ויגע, אמר לו רבו: מה יש לך נפתלי בני? מה יש לך? אמר לו: אוי ואבוי לי, אוי לי, אני מרגיש קור, קר בעצמות, אמר: מה יש לך? אמר לו: עד עכשיו הייתי עובר מתחנה לתחנה, והיה שם איזה יהודי שהוא מוכר ארק, הייתי שותה כוס ארק "תחתי נפשי" (בראשית י"ט כ"ט), עכשיו הרבי גזר שלא ימכרו עוד, כי היהודים כולם צריכים לעבור לעיר הגדולה, וכל הדרך כולה אין לי טיפת ארק להחיות את נפשי, מה אני אשתה? מים מים מים עם הקור שמה ברוסיה עשרים מעלות מתחת לאפס?! מה נעשה?! אמר לו ככה?! לא ידעתי שזה פיקוח נפש, "מותרים לכם מותרים לכם מותרים לכם, שרויים לכם שרויים לכם שרויים לכם", תשתו ארק, תשתו וודקה, ובלבד שיהיה פרנסה ליהודים, זה פיקוח נפש.

15. פעם בא אלי המנוח חזקיהו שמעון, אמר לי הזמן שלך לביל פסח בשעה רבע לשלוש. הוא רוצה שאני אקום ואדבר שם בבית הכנסת על פסח, אמרת לי ברבע לשלוש אני נמצא עם המלאכים וחיות הקודש ושורפי מעלה... הם נוהגים ככה, כל הלילה כולו מספרים ביציאת מצרים, מספרים וחוזרים מספרים וחוזרים, רק עלה עמוד השחר מתפללים. אני לא יכול, גם אבא ע"ה אף פעם לא עשה את זה, וגמרנו את הסדר לבילה הראשון באחת לבילה, ובלילה השני (שגם מתרגמים בערבית) גומרים בשתיים-שתיים וחצי, זה הכל. מה אתה רוצה שברבע לשלוש נבוא לתת לך דרשה?! אמרת לי אין דבר כזה. אבל יש כאלה עושים ככה. ויש כאלה שמתפללים בהנץ.

16. הרב גרשון אדלשטיין שיהיה בריא אומר שהוא מתפלל ביחיד, ויש בודדים שיכולים להתפלל במניין עם בני המשפחה, וכמו שחיים כל היום ביחיד בבית גם מתפללים במנין.

לפרטים והזמנות:
053-6652663

כל תשמישי הקדושה במקום אחד
ספרי תורה • תפילין • מזוזות • מגילות ועוד

מוצה ע"י מגוהים מוסמכים מיושבת כסא רהמים

שריפת חמץ בצל 'קורונה'

יא. היום אי אפשר לשרוף את החמץ בפומבי כי חוששים מכל מיני דברים. ושמעתי שבאים חיילים ועוברים מבית לבית ולוקחים את החמץ ושורפים אותו. אבל אי אפשר לדעת אם הם שורפים אותו ועתה ועד הסוף, או שורפים רק חלק כדי לצאת ידי חובה, **לכן כל אדם לפני שיתן את החמץ שלו לאותם שבאים לקחת אותו, ישפוך עליו נפט או בנזין או כל דבר שפוסל אותו מאכילת הכלב**, וכשעושה את זה לפני פסח ונפסל מאכילת כלב, זה לא גרע מ"מפרר וזורה לרוח או מטיל לים" (פסחים דף כ"א ע"א), ויעשה ככה ואין בזה שום בעיה. כי העיקר שהחמץ כבר נפסל מאכילת הכלב.

מים מהכנרת בפסח

יב. התירו לקחת מים ממימי הכנרת בימי הפסח. והרב **עובדיה ע"ה** היה מחמיר בתחילה, אבל אחרי שראה תשובה של הרב **אליעזר וולדינברג** בשו"ת ציץ אליעזר (ה"ו סי' כ"ג), שמתיר בזה, הסכים עמו, והתיר מספק ספיקא, ספק שמה כדעת השאלות (פרשת צו שאילתא פ') שחמץ בטל בששים ועוד שבעה פוסקים כמוהו, ואם תרצה לומר שחמץ במשהו, יש סברא לומר שאי אפשר לאסור ים שלם בגלל כמה פירושים של חמץ, (שו"ת יביע אומר ח"ו סימן מ"ד), והדברים ברורים ישרים ואמתיים, ומצאנו להם מקור בגמרא (עין בספר ה' נסי ח"ב עמ' ס"ט). לכן אין בזה שום בעיה²³.

סעודת סיום מסכת בערב פסח

יג. ולא להביא בבקר לסעודה של הסיום, דברים שיש בהם חשש חמץ, כמו עוגיות, ועדיף שלא להביא אפילו עוגיות של "פפושדו", כי יש שמחמרים, ואפשר להביא דברים שאין בהם שום חשש.

במה ואיך ומי מסיבים

יד. **כרפס ומרור אינם צריכים הסיבה**, אבל **ארבע כזיתים של מצה וארבע כוסות של יין צריכים הסיבה**. ובכדי שתהיה הסיבה טובה כדאי להביא כריות. לכן לפני שהולכים לבית הכנסת למנחה וערבית, יסדרו את השלחנות, הספסלים, המיטות והכריות, כי אי אפשר לעשות הסיבה טובה בלי כריות, וידאגו שיהיה לכל אחד כריות²⁴. וגם נשים צריכות להסב, ואין בזה הבדל בין אשה ספרדיה או אשכנזיה, כי כולן חשובות הן.

הקערה והדברים שבה כנגד י' ספירות

טו. ואנחנו נוהגים שלפני שמניחים כל דבר בקערה אומרים כנגד מה הוא, **שלוש מצות כנגד חכמה בינה ודעת. זרוע כנגד חסד, ביצה כנגד גבורה, מרור**

23. יש חכם אחד - חכם בעיניו, שהוא חושב שהוא יותר חכם בהלכה מהרב עובדיה, והוא לא יודע שכולנו קטני קטנים לעומתו. הוא מקשה: איך אתה מצרף דעה שאומרת שחמץ בטל בשישים, הרי מרן פסק (סי' תמ"ז ע"א) שחמץ בפסח במשהו. "חזק וברוך..." אתה חושב שהדין הזה נעלם מיביע אומר, ונעלם מהציץ אליעזר? לא נעלם, אתה לא יודע שעושים ספק ספיקא אפילו מדעה שאין הלכה כמותה?! אל תפתח את הפה, אל תפספס נגד הרב עובדיה, אתה לא מבין מאומה. מותר לשתות מים מכל מקום. וגם בשעה שהיו אוסרים, בבני ברק היה מותר, פעם מישהו שאל את הרב עובדיה: מה אתנו בבני ברק, ואמר לו: אתם לוקחים ממקורות אחרים. זאת אומרת שאני לא אומר שמותר, בשביל שאוכל לשתות מהמים של הכנרת, אני לא שותה מהכנרת, אני נמצא בבני ברק, וכאן מותר בלאו הכי. אבל גם לכולם מותר בהחלט, כי זה ספק ספיקא ברור כשמש.

24. פעם כשהיינו ילדים קטנים היה לנו עריסה של ילדים, עריסה אחת כחולה ואחת אדומה, בשבילי ובשביל רבי צמח, ובאב ע"ה אמר לנו תביאו את המיטות האלה להסב עליהם, אמר אלו: "מיטות זהב וכסף" (אסתר א...), האדום כנגד הזהב והבהיר כנגד הכסף, ובאמת לא היו מזהב ומכסף, אדרבא היו משופשפות יותר מדאי... אבל בשבילנו זה היה כמו מזהב וכסף. וככה עשינו מצות הסיבה כמו שצריך.

יזכור בערב פסח (התש"ף) לגמור את החמץ לא יאחר משעה עשר. ואם אכל חמץ גמור, ינקה את שיניו כמו שצריך. יקח קיסמי שינים (שלא ישתמש בהם אחר כך) וינקה, ויקח משחת שינים כשרה לפסח¹⁸ ויצחצח את שיניו, ויגמור הכל מוקדם.

קדש ורחץ תפוח אדמה יחץ

ט. ואנחנו נוהגים לאכול בבוקר אורז, שאין בו בעיה. כי כל היום כולו אין לנו מה לאכול, לא חמץ ולא מצה, וא"כ אפשר לאכול רק אורז. אבל האשכנזים מסכנים לא אוכלים אורז, אוכלים רק תפוחי אדמה בלי סוף¹⁹. ולא זו בלבד, אלא אנחנו אומרים: קדש ורחץ כרפס יחץ, והאשכנזים אין להם כרפס, למה אין להם כרפס? כי בקיץ אין במדינותיהם כרפס (אולי בחורף יש), ומה הם עושים? לוקחים תפוחי אדמה, כי כתוב בגמ' ירקות, וגם תפוח אדמה זה ירק. אבל אנחנו יש לנו כרפס והכל. ובזה הבנו את דברי הרב הארי"י (שער הכוונות דף פ"ג ע"א) שיש טעם בכרפס דוקא, ולא במקרה אמרו חכמים "כרפס" (וגם רמז יש בו שזה נוטריקון ס' פרך - ששישים ריבוא יהודים עבדו בפרך. מהרי"ל ועוד) והרב **עובדיה ע"ה** מקשה עליו וכותב (חזו"ע פסח ח"ב עמ' ל"ד) שאף על פי שדבריו חיים וקיימים, אבל לא מצאנו בתלמוד או בראשונים מי שיזכיר כרפס, ורק אחרי עמל וטורח מצא לראב"ד בשו"ת תמים דעים (סימן ל"א) שכתב כרפס. אבל השו"ת הזה היה בכתב יד, ונדפס שנתיים אחרי שנפטר ר' חיים ויטאל (תלמיד הארי"י), וא"כ ודאי לא נדפס בימי הארי"י, א"כ איך אומר הארי"י שאמר חז"ל 'כרפס'. אבל כוונתו פשוטה למה שכתוב בסימן "קדש ורחץ כרפס יחץ", שכולם תופסים אותו והוא סימן קדמון ומובא באבודרהם (סוף סדר הגדה ופירושה). וזכה הסימן הזה שכל עם ישראל משתמש בו²⁰. ושם כתוב "כרפס". לא כתוב תפוח אדמה, אבל האשכנזים שאוכלים תפוח אדמה, יוצאים ידי חובה, אבל כרפס הוא הכי טוב, כי יש בו רמז וגם טעם.

שינה בערב פסח

י. אבא ע"ה היה מקפיד עלינו בערב פסח לישון אחרי ארוחת צהריים (היינו אוכלים אורז וארטישוק ותפוחי אדמה) כדי שיהיה לנו כח ללילה. אבל לא היינו רוצים, כי ילד לא רוצה לישון אלא רוצה להתפרע... אבל אבא היה מחייב אותנו לישון, והיה סוגר לנו את הדלת וסוגר את החלונות²¹. אמנם קשה לאדם לישון, אבל אם הוא יכסה את העיניים שלו במטפחת כמו שאבא היה עושה, וסוגר את החלונות, לאט לאט תבוא עליו שינה רגועה מאד²².

18. ולא יסמוך ויאמר שזה נפסל מאכילת כלב, כי אנחנו לא יודעים אם זה נפסל, ולא עשינו ניסיון.

19. מובא שחכם אחד בעל החיי אדם רצה לגזור שלא לאכול בפסח תפוחי אדמה, כי אמר אנחנו האשכנזים לא אוכלים קטניות, וגם תפוחי אדמה לקטניות בזה (בגלל שהקמח שלהם דומה לקמח חמץ, וא"כ גם קמח תפוחי אדמה אסור כי גם הוא דומה), ומובא בשו"ת מים חיים (ח"א ח"א ח"ס' קס"א) ששלחו לו מכתב: כבוד הרב חיי אדם, תדע לך שחיי אדם בדורנו הם תפוחי אדמה... את תחמיר עלינו בזה.

20. אבודרהם שם מביא ששה סימנים שונים, אחד בראשי תיבות ואחד בחרוזים, ויש במשקל יתד ותנועה, אבל הסימן הזה "קדש ורחץ", זכה ופורסם בכל העולם כולו. ועושים לו מנגינה יפה או שקוראים אותו בלא מנגינה.

21. ואני הייתי שוכב אבל לא הייתי עייף, אז מה הייתי עושה? הייתי מתחיל לחשוב מה עבר עלי מהיום הראשון שנכנסתי לתלמוד תורה עד היום, היכן הייתי ומה עשיתי, עד שהייתה נופלת עלי שינה - "וישכב וירדם" (וינה א"ה). ובלילה הייתי ערני, וזה היה נפלא מאד.

22. זה מה שאמר דוד המלך: "בשלוש יחדיו אשכבה ואישן" (תהלים ד' ט'), אם אדם חי "בשלוש", הוא רק שוכב ומיד נרדם, מניח את ראשו על הכרית ותוך כמה דקות - "אשכבה ואישן". כי כשיש לך ביטחון יש לך שלווה, יש לך שמחה, יש לך אמונה. כשיש לך בטחון, זה נותן לך כבר את השלווה. מסכנים אלה שהם משתגעים ובסוף הולכים בתוהו ובוהו.

(דהיינו קלת חסה שלמה) כנגד תפארת (כי החסה הזאת היא מאד יפה, רק שיש בה תולעים, ולכן לוקחים של גוש קטיפי או שוטפים אותה בניילון), חרוסת מימין כנגד נצח. כרפס בשמאל כנגד הוד. וחזרת (דהיינו עלי חסה מפורדים כל אחד לבדו שנרצחו ונשטפו בתכלית הנקיז) כנגד יסוד. ואח"כ מרימים את הקערה ואומרים "הקערה כנגד מלכות"²⁵.

הכל תלוי במזל

טז. ולפני שעושים את הסדר של הלילה, קוראים את כל הפיסקה: "קדש ורחץ כרפס יחץ..." - הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל (זהר במדבר דף קל"ד ע"א), כי הסימן הזה זכה להיות מושר בפי כל ישראל, ואפילו בגני-ילדים שרים את זה. יש בו גם חרוזים, וגם הוא בקיצור ובלי אריכות. אין דבר גרוע יותר מאריכות, כי בשעה שמאריכים אין בזה שום טעם²⁶.

קדש

יז. עושים קידוש, ומי שנוהג לומר את ה"לשם יחוד" מלשון חכמים שיאמר, רק שלא יאריך, ולא יחשוב שכל העולם עומד על ה"לשם יחוד" שלו, יאמר לכולם חכו לי, עוד לא התחלתי את ה"לשם יחוד", מה אכפת לנו ממך... צריך להתחיל ולא לעכב את האחרים. ויש קידוש ארוך נחמד מאד, ורב סעדיה גאון מביא אותו (סדור ר"ג עמ' קמ"א), וכנראה חובר לפניו, ואומרים אותו בג'ר'בא וזה נקרא ה"קידוש הארוך"²⁷, והבאנו אותו בהגדה שלנו, ומי שרוצה לומר אותו, יכול. כי מה יכול להיות, אין בזה שום איסור²⁸. ואדם צריך לשתות את רוב הכוס. והכוס צריכה להכיל 81 סיסים, וישתה לפחות 41 סיסים או קצת יותר, ואין צורך שהכוס כולה תהיה יין, ודי אם רובה יין ומיעוטה מים [רק שיש יינות שכבר יש בהם מים]. דרך אגב, בברכת היין אומרים: "בורא פרי הגפן", וככה הוא הביטוי הנכון, אמנם מי שאומר הגפן אין הכי נמי, אבל הנכון לומר בקמ"ץ. ולמה? כי זה בסוף ברכה ובסוף פסוק אומרים הגפן. ויש סימן לזה "כי אפס כסף" (בראשית מ"ז ט"ו), אפ"ס - ראשי תיבות אתנח סוף פסוק - אומרים כסף ולא כסף²⁹. וכמו שאתה אומר בברכות השחר: "המכין מצעדי גבר", "שלא

25. והדבר הזה התפשט מאוד בעולם, עד שפעם אחת עשיתי מבחן בהלכות פסח לתלמידים הראשונים שלי (בשנת תשכ"ב), וביניהם היה רבי יוסף יצחק פיינשון (עכשיו הוא בן שבעים, שיהיה בריא עד מאה ועשרים), ושאלתי מה עושים ב"יחץ"? וענה לי: "לוקחים את הבינה ושוברים אותה לשנים", מה קרה לך, למה לשבור את הבינה לשנים?! אמר לי אנתנו קוראים לשלוש המצות: חממה בינה ודעת. וא"כ המצה האמצעית היא כנגד הבינה, אז לוקחים את ה"בינה" ושוברים אותה לשנים (חצי בשביל החכמים וחצי בשביל הטפשים...), כי החסידים כל הזמן מדברים ב"ספירות", והספרדים גם מדברים, אבל לא עד כדי כך.

26. יש רעיון אחד בספר התניא שמסביר מדוע אנתנו אומרים שה' מחיה את העולם בכל רגע ורגע, שלכאורה הרי נגר שבנה שלחן, וכי הוא צריך לחיות כל הזמן עם השלחן הזה? הרי הוא יכול לנסוע למרחקים והשלחן ישאר קיים, א"כ מדוע צריך בכל רגע: "אתה מחיה את כולם", ובעל התניא מסביר באריכות רבה, ואומר שהעולם שלנו לא יכול לעמוד שניה אחת בלי השגחה של הבורא, וצריך לתת לו את הכח בכל רגע ורגע, ואת ההסבר הזה כותב בשער היחוד והאמונה בשלושה ארבעה פרקים, באריכות רבה. אבל מצאתי את הרעיון הזה בספר הכוזרי של ר' יהודה הלוי בשתי שורות (מאמר ג' סי' י"א), ומצאתי אותו בספר מורה נבוכים של הרמב"ם (ח"א סוף פרק ס"ט) בשלוש שורות, אמנם התניא פיתח אותו והביא דוגמאות, אבל תמיד לקצר עדיף מלהאריך.

27. ומוה"ר רבי כלפון ע"ה אומר (ברית כהונה א"ח מערכת הפ"א אות ט"ז) שפעם סבו רבי משה כהן אמר אותו לפני הגאון רבי ישועה בסיס שהיה הרב הראשי לתוניסיה, ונהנה ממנו, אבל אם היה יודע שנוסח הקידוש הזה כבר היה קיים אלף שנה ויותר לפני רבי משה כהן ורבי ישועה בסיס, היה רוקד משמחה, ועכשיו יש לנו את הסידור של רב סעדיה ויש שם את כל הנוסח הזה.

28. ואבא ע"ה בתחילה לא היה אומר אותו בתונס כי מנהג העיר היה אחרת, ואמרנו לו פעם שיש שני לילות בחו"ל, וא"כ לילה אחד נאמר כמנהג תונס ולילה שני נעשה כמנהג ג'ר'בא, מה יכול להיות, ואבא הסכים. והיום אנתנו אומרים רק את הנוסח של ג'ר'בא, כי אחרי שנמצא מקור הנוסח הזה בספרי הגאונים, וכי אנתנו חסידים יותר מהם!?

29. היה חכם בעיניו ששלח לי מכתב: בדקתי בקונקורדנציה ומצאתי שארבעים ושלוש

עשני עבד", גם זה אותו דבר. והגאון יעב"ץ אע"פ שהיה מעריך את מר אביו בצורה מיוחדת³⁰, בדבר הזה כתב בספרו לוח אר"ש³¹ (סימן תמ"א³²): אבא שלי היה צוחק על מי שאומר הגפן, ואני לא מבין מה הצחוק שלו - אין לדיין אלא מה שענינו ראות (סנהדרין דף ו' ע"ב), וצריך לומר הגפן. נקודה. (ואת זה רבי שאול לא ראה). לכן עדיף לומר הגפן בקמ"ץ. אבל מי שרוצה לומר הגפן בסגול"ל. שיאמר, לבריאות, מה אכפת לנו. בין כך ובין כך, הגפן גימטריא "הצלחה", הגפן או הגפן זה היינו הך, שיהיה לו הצלחה ברוחניות ובגשמיות.

ורחץ כרפס יחץ

יח. רוחצים ידיהם בלי ברכה. ואח"כ "כרפס" וצריך לאכול פחות מכזית. וכזית יש בו כמה פירושים ושיעורים, והשיעור הקטן ביותר הוא 10 גרם ואפילו פחות, לכן אדם יקח מעט מאד כדי שלא יכנס לספק האם צריך לברך אחריו. ואח"כ "יחץ" ששוברים את המצה האמצעית לשנים, וכתוב בספרים איך לחצות, ויש בזה כוונה מסוימת.

מגיד

יט. ויש את הקטע של הזוהר שלפני ההגדה, זה עולם אחר לגמרי, אדם מרחף בשמים, "פיקודא בתר דא לספר בשבחה דיציאת מצרים" וכל מי שמספר ביציאת מצרים הקב"ה אוהב אותו ושולח את כל המלאכים שלו ואומר להם "לכו לבית של פלוני, ותשמעו איך כולם שרים ומשבחים אותי על הנסים שעשית לי להם". ואתה משאיר את החלון פתוח ומאמין ומרגיש שהמלאכים נכנסו אליך הביתה³³. וכשמגיעים ל"הא לחמא עניא" מסובב בעל הבית את הקערה מעל ראשי המסובים, ואחר כך אחד מהם יסובב על ראש בעל הבית ולפני שאומרים "מה נשתנה" צריך להסיר את הקערה למקום אחר. ואחר כך אומרים את ההגדה.

"ותקול לו יא אבני"

כ. אנתנו נוהגים לקרוא (אחר פיסקת "מתחלה היו עובדי ע"ז") "ותקול לו יא אבני" שזה סיפור (בערבית) על אברהם אבינו מהלילה שהוא נולד, ולא ידענו מדוע קוראים את זה, ואחרי שהתברר ע"פ ר"ש (בסוף פרשת לך לך) שאברהם אבינו נולד בערב פסח, א"כ יוצא שה' ש'לם זוכר" שלו עשה אותו תרח בערב פסח, ולכן מגיע לנו לקרוא את "ותקול לו יא אבני"... ויש בזה נוסחאות ארוכות בלי

פעמים בתנ"ך כתוב גפן בסגול"ל, ורק שלוש פעמים כתוב גפן בקמ"ץ, וא"כ מדוע אתה הולך אחרי שלוש פעמים ולא אחרי ארבעים ושלוש? "בן פורת יוסף"... אתה לא יודע שהכלל הוא שכאשר זה באמצע הדברים אומרים הגפן, וכאשר זה בסוף פסוק או באתנח, אומרים הגפן!?

30. ויש לו ספר שלם על אבא שלו, אומר אבא שלי היה משהו מיוחד וגאון גדול. ופעם קרא לו "תנא", בתשובות יעב"ץ (שאלת יעב"ץ ח"א סימן ל"ג) אומר שם: "תלתא תנאי אשתמיט מנייהו גמרא ותרי מגו תלתא אשתמיט מנייהו מקרא מפורש", (על ענין "נחל איתן" מה הפירוש "איתן"). ומי הם "תלתא תנאי"? הרמב"ם, תוספות יום טוב, ואביו, הוא קרא לו תנא.

31. כתוב "לוח ארז" (שיר השירים ח' ט'), והוא עשה לוח ארז, ארש זה דיבור.

32. איך אני זוכר את הסימן? "אמ"ת אמ"ת תפסיה להאי" (ברכות דף י"ד ע"ב), שלא נשא פנים לאביו, ואמר שנכון לומר הגפן בקמ"ץ.

33. ואני בשנה הראשונה שהייתי בארץ ראיתי משהו דומה, אחרי תפילת ערבית של ליל פסח יצאתי מבית הכנסת של התוניסאים בפרדס כן ברחוב האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירה, והתחלתי ללכת לכיוון הדירה שלנו בקרית הרצוג, וכל הדרך אני שומע "הגדות" - הגדה בנוסח פרסי, והגדה בנוסח תימני, והגדה בנוסח אשכנזי, וכל מיני הגדות, ואני מרגיש את הסימפונייה של כל המנגינות האלה, הקב"ה ודאי נהנה מזה כביכול, איך כל הילדים שלו אחרי שלושת מאות שנה, עדיין מודים לו, הצלת אותנו ממצרים, ונתת לנו חופש ודעת וכל טוב שבעולם. רק שעדיין יש קצת עיוורים שהם לא מרגישים. מה לעשות. אבל תמיד צריך להודות על כל הנסים והנפלאות. ולקרוא את ההגדה בשמחה ובטוב לבב.

סוף³⁴, אבל של ג'רבא הוא קצר באורך שני דפים, וקוראים אותם במהירות, רק כדי להסביר לילדים³⁵.

מכסים ומרימים

כא. כל פעם שתופסים את הכוס צריך לכסות את המצות כי המצות קודמים לייך, כי בסדר הפסוק חיטה קודמת לגפן - "חיטה ושעורה וגפן" (דברים ח' ח'), ולכן כל פעם שמרימים את הכוס של הקידוש או ב"והיא שעמדה", וכדומה, מכסים את המצות. וכל הדברים כתובים בהגדה.

"ובזרוע נטויה זו החרב"

כב. יש מנהג מוזר אצל התוניסאים שבשעה שאומרים בזרוע נטויה לוקחים את הזרוע מהקערה וכל אחד מרים אותו ואומר "**ובזרוע נטויה זו החרב**", והמנהג הזה הוא לא טוב, **ורבי שאול ע"ה** (בספרו נוכח השלחן סי' תע"ג ס"ז) ביטל אותו, כי אמר מה דמות יערוך זרוע עוזו של בורא עולם לזרוע של בהמה להבדיל. זה לא טוב. אמנם יש תירוצים, אבל עדיף שלא יעשו ככה, ומי שכן עושה ככה, לא צריך לריב איתו³⁶. זה מנהג של תונס, ופעם נהגו כן בג'רבא ובלוב, אבל הוא נתבטל לאט לאט, ואין צריך לנהוג בו, ובג'רבא ודאי שלא ינהגו, כי רבי שאול (הרב של ג'רבא) ממש נלחם שלא להרים שום דבר כשאומרים "בזרוע נטויה".

למי מוזגים ב"מה נשתנה" כוס שניה

כג. כשאומרים מה נשתנה, צריך למזוג כוס שניה. ויש כאלה שאומרים שצריך למזוג לכל המסובים, אבל אחר כך, עד שאתה מגיע ל"לפיכך אנחנו חייבים להודות להלל" וכו' (שבסוף ההגדה), אתה חייב גם כן לשפוך את היין... כי יבוא איזה ילד ויאמר איזה יין טעים, אני אראה מתי אבא שלי לא מסתכל עלי ואשתה, ואחר כך הילד השני יאמר למה רק אתה שתית ואני לא, גם אני רוצה, וגם הוא ישתה, כתוב בגמרא בכתובות (דף ח' ע"ב): "רבים שתו רבים ישתו". לכן עדיף למזוג רק לבעל הבית, וככה כותב כף החיים (סי' תע"ג אות קמ"ד), ואע"פ שאפשר לדחות את הראיה שלו, לא כדאי למזוג כמה כוסות שיחכו שעה וחצי עד לפיכך, לא עושים ככה. **לכן עדיף למזוג רק כוס אחת לבעל הבית**, וכשיאמר דם צפרדע כינים וכו' ישפוך מהיין לתוך כלי ריק וכו' ואח"כ ישפוך לאמבטיה³⁷.

34. ויש את הנוסחא הארוכה ביותר של "גפצא", (זו עיירה בדרום תוניסיה, והיו בה יהודים עוד מימי האבן עזרא, כי הוא כותב על תונס ועל "קפצא", וקפצא זו גפצא, כי הערבים מבטאים קו"ף אבל העדינים שבהם אומרים "גוף". ופעם אמרתי "קהוה", ואמר לי אחד מה זה "קהוה"? תגיד "גאוה". חזק וברוך. בסדר... הם לא יכולים לבטא קו"ף, מה אעשה להם?! וגם בתנינים יש כאלה שמבטאים ככה, ואומרים: "זינח גורח", אבל זה לא נכון. ועל כל פנים קפצא זו גפצא שלנו, ונשאר בה יהודים עד הזמן האחרון). ה"תקול" שלהם הוא ארוך יותר מדאי, ואפשר לקרוא אותו עד הבוקר ועד אחרי הבוקר... בזה אפשר להבין איך היו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה...

35. ויש לי נכד שיהיה בריא ששמו אברהם, ולפני כמה שנים היה בן שלוש ואני סיפרתי לו את הסיפור איך אברהם אבינו שבר את הפסילים, והיו עיניו בורקות, למה? כי הוא חשב שאני מספר עליו. אמנם שמו אברהם אבל אתה לא שברת את הפסילים, ולא היית אצל נמרוד. אבל בגלל שזה השם שלו הוא הרגיש עוז ותעצומות. צריך לעודד את הילדים, ולחבק אותם ולחבק עליהם את התורה, לא בצעקות ולא בשטויות, אלא צריך לדבר איתם בדעת ובתבונה.

36. הרב שלנו סיפר שפעם באו אליו כמה תוניסאים ואמרו לו אתמול מי שערך לנו את הסדר היה ג'רבאי אחד, והוא לא הרים את הזרוע ב"זרוע נטויה", או ואבוי, מה זה?! אנחנו מחכים שהוא ירים אותו, והוא לא מרים כלום... והרב לא אמר להם כלום, כי זה מנהג של תונס.

37. ויש כאלה שנוהגים לשפוך את היין בביוב, אבל לא כדאי לשפוך יין נקי וחשוב בביוב, אלא ישפוך באמבטיה. והיו עוד כמה מנהגים לא כל כך טובים בחו"ל, שאם אדם יש לו שכן גוי ש"מתנכל אליו להמיתו" ועושה לו צרות, אז לביל פסח בשעה שכולם שנים הולך למפתח הבית שלו ושופך קצת מהיין הזה, ואומר עכשיו יהיה לו: דם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך ומכת בכורות. ואפילו אחד מהם מספיק, הוא כבר ילמד לקח... אנחנו לא עושים ככה, אלא שופכים את זה באמבטיה ונגמר.

ואח"כ שוטפים את הכוס, ומביאים יין בשביל כוס שניה.

מנהג הספרדים שלא מברכים על כל כוס וכוס

כד. ואנחנו לא נוהגים לברך על כל כוס וכוס, אפילו שהרמב"ם (פ"ח מהלכות חמץ ומצה הלכות ה' ו-י), כתב לברך וגם הר"ף (דף כ"ד ע"א מדפי הר"ף פסחים), כתב לברך, ולכאורה אנחנו ספרדים וצריכים לפסוק כמוהם, אבל כיון שהרא"ש (פסחים פ"י סי' כ"ד) נתן טעמים כל כך טובים שלא לברך, אי אפשר לחלוק על האמת. אי אפשר לומר מה שהר"ף והרמב"ם כתבו, זו התורה עצמה, לא עושים ככה. הטעם שלהם שכתוב בגמרא (פסחים דף ק"י ע"א) שכל אחת מארבע כוסות היא מצוה בפני עצמה וא"כ צריך לברך על כל אחת מהן, אבל יש לנו דבר דומה גבי תפילין, שיש לנו שני תפילינות, של יד ושל ראש, וכל אחת מצוה בפני עצמה, ואם יש לאדם רק של יד, יניח של יד ויברך, ואם יש לו של ראש יברך רק על של ראש, הם שתי מצוות. ואפילו הכי לפי דעת הרמב"ם (פ"ד מהלכות תפילין ה"ה) מברך רק על של יד (ופוטר את של ראש), וככה מנהג הספרדים, וא"כ אותו דבר גבי הכוסות. ואפילו לפי מנהג האשכנזים שמברכים שתי ברכות, הרי הם מברכים על של יד "להניח" ועל של ראש "על מצות תפילין", ומדוע הם לא מברכים על ראש "להניח"? הרי "הרא"ש אומר שברכת "להניח" מועילה גם לשל ראש, שמע מינה שאע"פ שהן שתי מצוות ברכה אחת מועילה לשתיהן. ויש כאלה שאמרו שצריך לברך על הכוס השניה כי משעה שהתחלת את ההגדה אסור לך לשתות, אבל זה לא נכון, כי מותר לשתות כמו שאמרו (פסחים ק"ח ע"א) בין הכוסות הללו אם רצה לשתות ישתה. ולכן ההלכה כמו מרן (סי' תע"ד ס"א). ומרן לא צריך את ההסכמה שלי, מנהג שנהגו בו מימי הרא"ש ועד היום במשך שבע מאות שנה, אי אפשר לדחות אותו בקושיות של הבל, צריך לשמוע בקול מרן - "תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב" (דברים ל"ג ד'), מש"ה ראשי תיבות: מרן שקבלנו הוראותיו.

סגולה גדולה שאחרי שיר השירים כל מה שאדם יבקש יקיימו משמים את בקשתו

כה. ועוד דבר, בסוף ההגדה יקראו שיר השירים ולא צריך להאריך בזה הרבה, אלא יקראו פסוק פסוק, ויש **סגולה גדולה שאחרי שיר השירים כל מה שאדם יבקש יקיימו משמים את בקשתו**³⁸. ויהי רצון שה' ישלח רפואה שלימה לכל החולים בקורונה, ויהיה להם חיים טובים וארוכים, וישכחו מהמחלה הזאת, וכל העולם ישכח ממנה, ויביא לנו את משיח צדקנו במהרה בימינו. **אמן ואמן**

38. פעם בא אלי אחד בערב פסח ואמר לי **שהבת שלו בטיפול נמרץ בתל השומר והיא עומדת למות**, והוא רוצה להשאיר טלפון פתוח שאולי יבשרו אותו בשורה לא טובה, אמרתי לו וכי כשתדע מה תעשה?! מחיה מתים אתה?! יותר טוב שלא תדע. אמרתי לו לך תעשה ליל הסדר מהר ותשתה ארבע כוסות של מיץ ענבים שהם לא משכרים, ואחר כך תלך לתל השומר ברגל (הוא גר בבני ברק). ואמרתי לו אחרי שסיימת את שיר השירים לפני שאתה הולך לבית חולים תתפלל: "**תשלח רפואה שלמה לבת שלי דבורה בת שרה**". (אך אני זוכר את השם למרות שעברו מאז עשרים שנה? כי זה ראשי תיבות: דב"ש. שיהיה לה חיים כמו דבש, וככה שמתי בראשי), שמע בקולי. והנה ביום השני של חול המועד הגיע אלי ודפק: "**הנה דבורה בת שרה**", התפלאתי, מאיפה הבאת אותה? הרי היא היתה בטיפול נמרץ, אמר לי: באותו לילה הוציאו אותה מטיפול נמרץ ושמנו אותה במחלקה רגילה, ואחרי יומיים הבריאה!

